

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi

Yazar

Dr. Öğr. Üyesi Y. Atila ŞEHİRLİ

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ

Yazarlar:

Dr. Öğr. Üyesi Y. Atila ŞEHİRLİ

ISBN: 978-625-95005-8-4

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Abdulkadir EMİROĞLU

1. Baskı: Ankara | Ekim, 2024

2. Baskı: Ankara | Mart, 2025

3. Baskı: Ankara | Eylül, 2025

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteki yayincilik@gmail.com

Yayınca Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA,

Tel.: 0 (312) 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

ÖN SÖZ

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin amacı; Türk İnkılabı'nın ruhunu ve hedeflerini kavrayarak geliştirecek yeni nesiller yetiştirmektir. Böylece, Mustafa Kemal Atatürk'ün söylediği gibi; *"Devrimin amacını kavramış olanlar sürekli olarak onu koruma gücüne sahip olacaklardır"*. Devrimin amacının kavranabilmesi için, *"Türk Bağımsızlık Savaşı, Atatürk Devrimleri ve Atatürkçü Düşünce Sistemi ile Türkiye Cumhuriyeti Tarihi"* hakkında doğru bilgiler vermek, Türk Gençliği'ni *"Atatürkçü Düşünce Sistemi"* doğrultusunda yetiştirmek gereklidir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, bu görevi üstlenmiştir. Cumhuriyet rejiminin sürekli olması, yeni kurumlar oluşturması, Atatürkçü Düşünce Sisteminin yaygınlaştırılıp geliştirilmesi ve milletimizin çağdaşlaşması için, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersleri, vazgeçilmez öneme sahiptir. Bu bağlamda dersin hedef ve gayesi için şunlar söylenebilir:

a) Milli Mücadele'nin oluşturduğu şartlar, Türk Milli Mücadelesi'nin safhaları, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile Atatürkçü Düşünce Sistemi hakkında doğru bilgiler vermek.

b) Atatürk İlkeleri ve İnkılâplarının doğru anlaşılmasını sağlayarak gençlerde bu inkılâp ve ilkeleri savunmak ve geliştirmek için bilinç oluşturmak.

c) Devleti, Milleti ve Ülkesiyle Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bir bütün olduğunu yeni nesillere öğretmek ve bu ideal içinde Türk Gençliği'nin bütünleşmesini sağlamak.

d) Türkiye Cumhuriyeti ile Atatürk İlke ve İnkılâpları, Atatürkçü düşünceye yönelik tehditler hakkında doğru bilgiler vermek.

Günümüzde bütün Türk üniversitelerinde okutulan *"Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi"* Dersi, Atatürk'ün bizzat verdiği direktifle Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren okutulan bir derstir. İlk olarak 1925 yılında Ankara Adliye Hukuk Mektebi'nde Mahmut Esat Bozkurt *"İhtilaller Tarihi"* adıyla verdiği derslerde; Türk Devriminin özelliklerini anlatmış, diğer

devrim hareketleriyle Türk Devrimini karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Cumhuriyet rejiminin halka götürülmesi ve devrimlerin benimsetilmesi hedefiyle İnkılâp Tarihi derslerinin 1930'lu yıllardan itibaren daha geniş kapsamlı verilmesi düşünülmüştür. Yeni oluşturulmaya başlanan tarih tezi ve üniversite reformu kapsamında sürdürülen bu dersler, İstanbul Üniversitesi'nde bir İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nün ve Ankara'da Hukuk Fakültesi'ne bağlı İnkılâp Kürsüsü'nün kurulmasıyla yeni bir ivme kazanmıştır.

4 Mart 1934'te devrin Maarif Vekili Yusuf Hikmet Bayur İstanbul'da, 8 Mart 1934'te Mahmud Esat Bozkurt Ankara'da, 12 Mart 1934'de Yusuf Kemal Tengirşek İstanbul'da derslere başlamışlardır. Askeri ve iç siyasi meselelerle ilgili derslereyse Başvekil İsmet İnönü'nün 20 Mart 1934'te Ankara Halkevi'ndeki konferansı ile başlanmış, daha sonra dersleri Recep Peker devam ettirmiştir. Derslerin aynı zamanda radyoda ve gazetelerde yayınlanmasıyla daha geniş kitlelere ulaşması sağlamıştır.

Türk İnkılâp Tarihi dersinin sorumluluğu 15 Nisan 1942'de kabul edilen 4204 Sayılı Kanunla Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne bağlı olarak kurulan "*Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü*"ne verilmiştir. Dersin adı da "*İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi*" olarak değiştirilerek fakülte ve yüksekokullarda zorunlu ders haline getirilmiştir.

27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra dersin içeriğinde bir takım değişiklikler yapılmış, Fakültelerde iki sömestri, Yüksekokullarda bir yıl olarak okutulması kararlaştırılmıştır. 20 Mart 1968'de toplanan Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü danışma kurulu kararıyla dersin adı bu kez "*Türk Devrim Tarihi*" olarak değiştirilmiştir. Aynı Enstitü 1 Şubat 1971'de, Devrim Tarihi dersinin amacını, niteliğini, özelliğini yeniden düzenleyerek bu dersi halka benimsetmek ve daha verimli hale getirmek için yeni bir kanun tasarısı hazırlamıştır.

12 Eylül 1980 askeri darbesi sonrasında dersin adı tekrar değiştirilerek "*Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi*" yapılmış, bu arada dersin içeriğinde de bir takım değişikliklere gidilerek ve

yeni esaslar çerçevesinde bir ders kitabı hazırlanmıştır. Ardından 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kurumu Kanunu'nun 4. ve 5. maddeleri uyarınca, bütün Yüksek Öğretim Kurumlarında, tüm eğitim ve öğretim süresince okutulması zorunlu bir ders olması kabul edilmiştir. 1990 yılında ise dersin süresi yeniden 1 ders yılına indirilmiştir.

Nutuk adlı eserinde yazdığına göre Mustafa Kemal Paşa, 28 Ekim'de Çankaya Köşkü'ndeki akşam yemeğinde İsmet Paşa, Fethi Bey, Kazım Paşa (Özalp), Kemalettin Sami Paşa, Halit Paşa, Rize mebusu Fuat ve Afyon mebusu Ruşen Eşref Bey'i misafir olarak ağırlar. 27 Ekim 1923'te Vekiller Heyeti'nin istifası üzerine oluşan kabine bunalımından çıkma yolu üzerine görüşür ve misafirlerine "*yarın Cumhuriyet ilan edeceğiz*" der. Yemekten sonra Mustafa Kemal Paşa ve İsmet Paşa birlikte Cumhuriyet konusunda bir kanun tasarısı hazırlar. Bu kanunun ertesi gün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmesiyle 29 Ekim 1923 günü akşamı "*Cumhuriyet*" ilan edilir. Hemen o akşam yapılan mecliste yapılan seçim ile Atatürk "*Türkiye Cumhuriyeti Devleti*"nin ilk "*Cumhurbaşkanı*" olarak seçilir.

28 Ekim 2024 günü baskıya girecek olan bu eser, 29 Ekim 2024 günü yani Cumhuriyetimizin ilanının 101.yıldönümünde yani çok anlamlı bir günde okurların istifadesine sunulmuş olacaktır.

Kitap tarafımdan hazırlanırken olaylar ve kavramlar kısa ve öz bir biçimde açıklanmıştır. Konular üzerinde fazla ayrıntıya girilmemeye özen gösterilmiştir. Olayların sonuçlarının daha iyi kavranabilmesi için ise genellikle maddeler halinde verilmiştir.

Eserimin öğrencilerimize, öğretim elemanlarımıza ve diğer okurlara faydalı olması dileğiyle.

Edirne, 28 Ekim 2024
Dr. Öğr. Üyesi Yücel Atıla Şehirli

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1 :

TÜRK İNKILÂBINI HAZIRLAYAN SEBEPLER.....7

BÖLÜM 2 :

YİRMİNCİ YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ.....51

BÖLÜM 3 :

MİLLÎ MÜCADELE'NİN BAŞLAMASI.....79

BÖLÜM 4 :

MİLLÎ MÜCADELE'DE CEPHELER.....139

BÖLÜM 5 :

TÜRK İNKILÂP HAREKETLERİ157

BÖLÜM 6 :

ATATÜRK DÖNEMİNDE TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN DIŞ SİYASETİ.....193

BÖLÜM 7 :

ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ.....205

BÖLÜM 8 :

II. DÜNYA SAVAŞI (1939 -1945).....223

KAYNAKLAR.....237